

Paluumuutto ja yritysten investoinnit muuttotappio-alueiden pelastus

Elli Heikkilä

Joensuun yliopiston täydennyskoulutuskeskus järjesti 6.4.1999 ”Minä lähen Pohjois-Karjalaan” -muuttoliikeseminaarin. Paikalle Joensuuhun oli kertynyt lähes 100 henkilöä pohtimaan maassamuuton kuvaa – erityisesti Pohjois-Karjalan näkökulmasta – ja paluumuuton mahdollisuutta kääntää muuttotappiollinen kehitys myönteiseen suuntaan.

Alueellisten työttömyyserojen kasvu on merkittävin syy 1990-luvulla kiihtyneeseen muuttoliikkeeseen. Väestö keskittyy maassamme yhä enemmän kasvukeskuskolmioon pääkaupunkiseutu-Tampere-Turku siten, että valtaosa kunnista on ns. muuttotappiokuntia keskisessä ja pohjoisessa Suomessa. Kehitys on johtanut esimerkiksi siihen, että itäisen Suomen neljän maakunnan alueella oli vuonna 1998 ainoastaan viisi ns. muuttovoittokuntaa, jolloin Kontiolahti Pohjois-Karjalasta ainoana kuului tähän ryhmään.

Suhteellisesti tarkasteltuna maakunnista Pohjois-Karjala ei ole suurin häviöjä muuttoliikkeessä, vaan Kainuu ja Lappi ovat vieläkin heikommassa tilanteessa. Muuttovoittomaakuntia on enää kolme eli Uusimaa, Varsi-

nais-Suomi ja Pirkanmaa. Myös maakuntakeskuksista, kuten Joensuusta, Kuopiosta ja Kajaanista, on tullut muuttotappioalueita. Lisäksi koulutustason myötä muuttoalttius kasvaa ja mm. Pohjois-Karjalan muuttotase on korkeammin koulutettujen osalta viime vuosina heikentynyt. Kii-vaimman muuttoliikkeen aikana vuosina 1995–1998 Pohjois-Karjalassa selvin muutos tapahtui 20-29-vuotiailla, jossa ikäryhmässä väestö väheni 11 %, kun taas koko väestö pieneni 2.4 %.

Tälle synkälle kehityskululle vastapainoksi alueilla viritetään paluumuuttoa ja yleensä tulomuuttoa, jolle on olemassa omat selvät vetovoimansa. Kainuun paluumuuttotutkimuksessa on havaittu, että kiinnostusta muuttoon takaisin synnyinseudulle olisi, mikäli työtilaisuuksia löytyisi. Epävarmuus työsaannissa onkin eräs paluumuuton tärkeimmistä esteistä. Seminaarissa nousi esiin kysymys, tuleeko vaikuttaa enemmän siihen, keitä alueille muuttaa. Tällöin voidaan puhua ryhminä työpaikkamuuttajista ja elämäntapamuuttajista. Elämäntapamuutossa lähtökohtana on elämäntavan muutos, halu päästä pois ruuhkista ja jonoista sekä

halu lisätä oman elämäntyyliinsä hallintaa. Tämän tyyppisen muuton arvioitiin kasvavan tulevaisuudessa.

Pohjois-Karjalassa, kuten Kainuussakin, on havaittu, että auti-tiloilla on kysyntää asuinpaikoiksi. Kiihtelysvaraana sijoittunut projekti on saanut kiinnostuneita yhteydenottoja viimeisen kymmenen vuoden aikana 2 800 henkilöltä. Tänä aikana on tehty kaupat yli 50 autioutilasta. Autiutiloille muuttaneista viidennes on tullut Etelä-Suomesta, jopa vailla minkäänlaista aikaisempaa sidettä Pohjois-Karjalaan.

Viihtyisä periferia voi olla aidosti houkutteleva investointikohde. Radiolinja on tästä hyvä esimerkki. Yrityksen puhelinpalvelukonttori sijoitettiin Joensuuhun, koska siellä oli tarjolla sopivaa työvoimaa. Lisäksi yrityksen mukaan työntekijät pysyvät talossa, kun pääkaupunkiseudun kilpailevat työmarkkinat ovat kaukana. Tällä hetkellä Radiolinjalla on palveluksessaan 118 henkilöä Joensuussa. Kun oikeanlaisia työvoimaa riittää ja palvelujen kysyntä vain kasvaa, aikoo yritys jälleen ensi syksynä laajentaa toimintaansa Joensuussa.